

Aptaujas „Par valsts kompensācijas cietušajiem pieejamību un pakalpojuma saņemšanas efektivitāti” rezultātu apkopojums

Par **respondentiem** tika izvēlētas noziedzīgos nodarījumos cietušās personas, kas valsts kompensāciju ir saņēmušas 2015. gadā, kopskaitā tika nosūtītas 592 anketas, pievienojot aploksni ar norādi „Atbilde apmaksāta”.

Rezultāti

Provizoriski tika plānots, ka anketas aizpildīs 10 - 20% respondentu. Līdz aizpildīto anketu iesniegšanas datumam administrācijā tika saņemtas 136 anketas, proti **22,97%**. Ievērojot minēto, secināms, ka respondentu atsaucība anketu aizpildīšanā bija pietiekami augsta un saņemto anketu skaits ir pietiekams, lai veiktu rezultātu analīzi un izdarītu secinājumus.

Jautājumu un atbilžu analīze

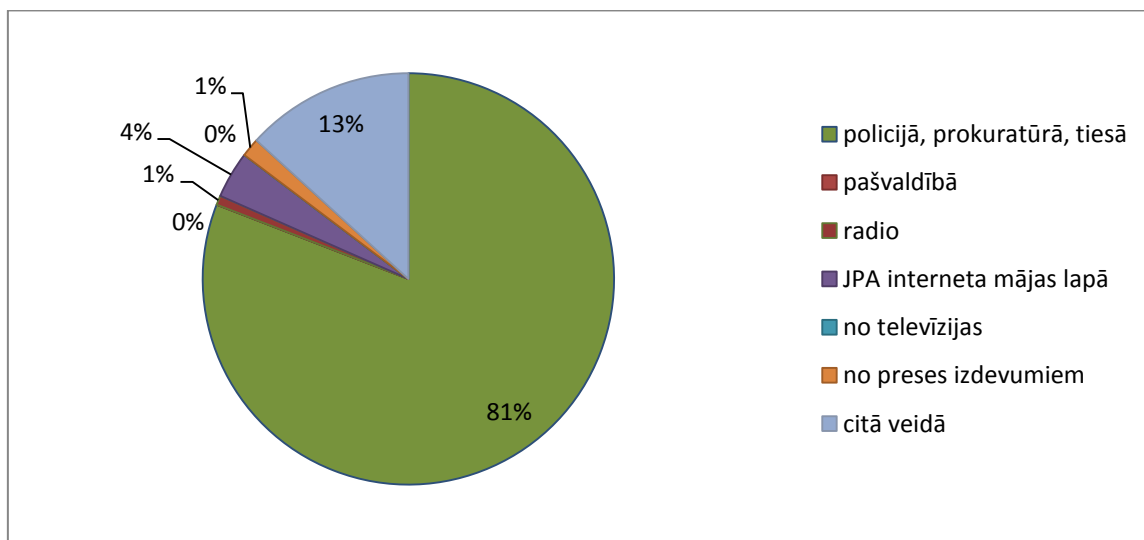
Aptaujas mērķa sasniegšanai anketā tika iekļauti 14 jautājumi, kā arī 5 jautājumi, lai noskaidrotu respondenta – cietušā raksturojošo informāciju.

1. jautājums

Kur Jūs uzzinājāt par tiesībām uz valsts kompensāciju?

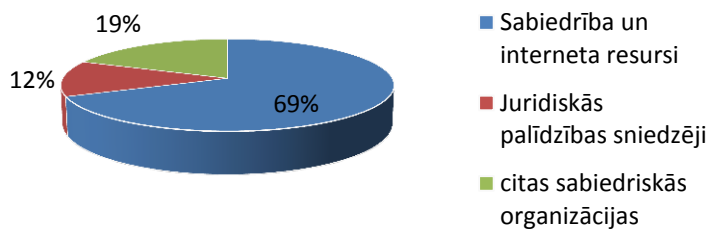
Respondentam piedāvāti 7 atbilžu varianti:

- 1) policijā, prokuratūrā, tiesā;
- 2) pašvaldībā;
- 3) radio;
- 4) JPA interneta mājas lapā;
- 5) no televīzijas;
- 6) no preses izdevumiem;
- 7) citā veidā.

No iegūtajiem datiem secināms, ka noziedzīgos nodarījumos cietušajiem kriminālprocesa ietvaros ir izveidojusies pietiekami veiksmīga sadarbība ar kriminālprocesa virzītāju, proti, no visiem 136 respondentiem, 81% norāda, ka tieši policijā, prokuratūrā vai tiesā viņi ir uzzinājuši par iespēju vērsties Juridiskās palīdzības administrācijā valsts kompensācijas saņemšanai, kas ir par 7% vairāk nekā 2010.gadā, kad tika veikta cietušo aptauja.

Norādot citus veidus informācijas iegūšanai par valsts kompensācijas cietušajiem saņemšanas iespēju, anketās norādīti šādi avoti: sabiedrība un internets (radnieki, draugi, paziņas un interneta resursi), kas procentuāli veido vislielāko skaitu, kā arī minētā informācija iegūta citās sabiedriskajās organizācijās (krīzes centrs, apbedīšanas birojs, u.c.), kā arī pie juridiskās palīdzības sniedzējiem (zvērināti advokāti, juristi).

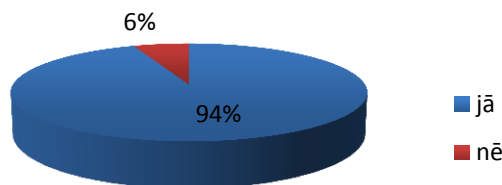

2.jautājums

Vai pieprasījuma veidlapas forma Jums bija saprotama un viegli aizpildāma?

Respondentam piedāvāti 2 atbilžu varianti:

- 1) jā;
- 2) nē (piedāvājot lauku, kur aprakstīt, kas sagādāja grūtības).

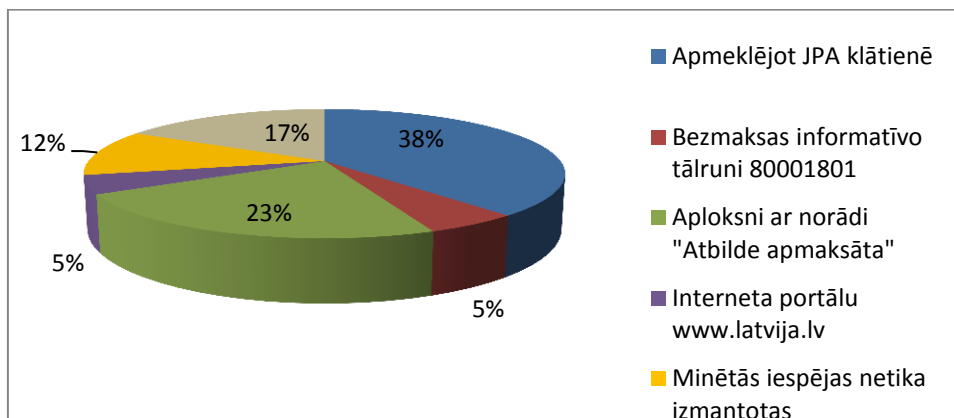
No sniegtajām atbildēm redzams, ka lielākā daļa respondentu, proti 94%, uzskata, ka valsts kompensācijas pieprasījuma veidlapa un tās aizpildīšana ir saprotama. Tomēr atsevišķos gadījumos (6%) respondentiem grūtības valsts kompensācijas pieprasījuma veidlapas aizpildīšanā radīja valsts valodas nepietiekamās zināšanas vai neizpratne par valsts kompensācijas pieprasījuma veidlapā iekļaujamo informāciju.

3.jautājums

Kādas iespējas izmantojāt, lai pieprasītu valsts kompensāciju?

Respondentam piedāvāti 5 atbilžu varianti:

- 1) apmeklējot klātienē JPA pieņemšanas servisu;
- 2) bezmaksas informatīvo tālruni 80001801;
- 3) aploksni ar norādi „Atbilde apmaksāta”;
- 4) interneta portālu www.latvija.lv;
- 5) minētās iespējas neizmantoju;
- 6) cits.

No aptaujas rezultātiem redzams, ka vislielāko atbalstu valsts kompensācijas pieprasīšanā cietušajiem ir sniedzis Juridiskās palīdzības administrācijas klientu pieņemšanas serviss (38%), kurā tās darbinieki klātienē palīdz aizpildīt veidlapas valsts kompensācijas pieprasīšanai, kā arī sniedz informāciju valsts kompensācijas cietušajiem jomā.

Pietiekami liels ir arī to cietušo skaits, kas izmantojuši iespēju aizpildīto valsts kompensācijas pieprasījumu ar tam pievienotajiem dokumentiem nosūtīt Juridiskās palīdzības administrācijai, izmantojot aploksni ar norādi „Atbilde apmaksāta” (23%). Attiecīgi mazāks skaits respondentu izvēlas konsultēties pa bezmaksas informatīvo tālruni 80001801 (5%) vai aizpildīt veidlapu valsts kompensācijas pieprasīšanai interneta portālā www.latvija.lv (5%).

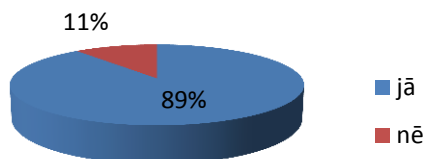
Minot iemeslus, kādēļ šis 3.jautājumā minētās iespējas netika izmantotas (12%), respondenti norāda, ka palīdzību saņēmuši no kriminālprocesa virzītāja vai arī izmantojuši iespēju nosūtīt aizpildīto valsts kompensācijas pieprasījuma veidlapu pa pastu.

4.jautājums

Vai Jums izveidojās veiksmīga sadarbība ar kriminālprocesa virzītāju (policiju, prokuratūru, tiesu) nepieciešamās informācijas un dokumentu saņemšanā?

Respondentam piedāvāti 2 atbilžu varianti:

- 1) jā;
- 2) nē (piedāvājot lauku, kur norādīt kriminālprocesa virzītāja iestādi un iemeslus).

No apļa diagrammas konstatējams, ka cietušajiem (89%) kriminālprocesa ietvaros ar kriminālprocesa virzītājiem ir izveidojusies pietiekami veiksmīga sadarbība, proti. Minētais jautājums sasaistāms ar anketas 1.jautājumu, kuru rezultāti apliecina, ka tieši pie kriminālprocesa virzītājiem noziedzīgos nodarījumos cietušie saņem informāciju par iespējām saņemt valsts kompensāciju.

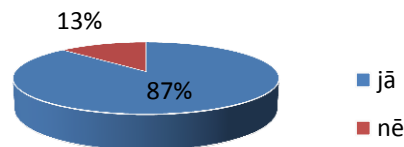
Minot iemeslus, kādēļ cietušajiem (11%) sadarbība ar kriminālprocesa virzītājiem nav izveidojusies veiksmīga, respondenti norāda, ka izsniegtie dokumenti tika sagatavoti nekvalitatīvi, netika sniegta informācija par iespēju saņemt valsts kompensāciju, kā arī nebija apmierināti ar procesa virzītāju attieksmi.

5.jautājums

Vai kriminālprocesa virzītājs (policijā, prokuratūrā tiesā) sniedza pietiekamu informāciju un izskaidroja Jūsu tiesības kriminālprocesā, tajā skaitā uz valsts kompensāciju?

Respondentam piedāvāti 2 atbilžu varianti:

- 3) jā;
- 4) nē (piedāvājot lauku, kur norādīt kriminālprocesa virzītāja iestādi un iemeslus

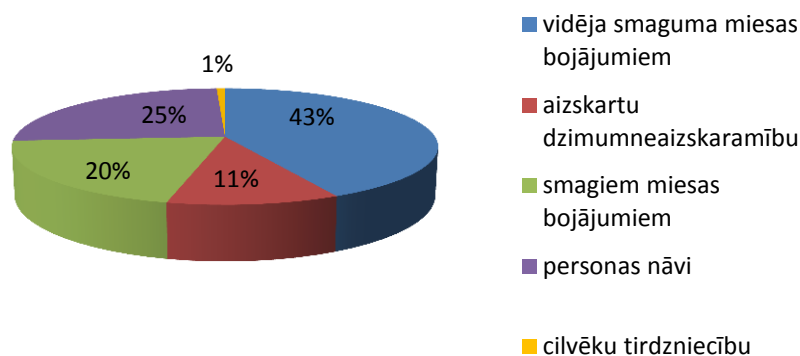
87% no respondentiem norāda, ka kriminālprocesa virzītājs sniedza pietiekamu informāciju un izskaidroja tiesības kriminālprocesā, tajā skaitā uz valsts kompensāciju. Savukārt 13% no respondentiem uzskata, ka iepriekš minētā informācija netika sniegta pietiekami, proti, kriminālprocesa virzītājs neizskaidroja tiesības uz valsts kompensāciju.

6.jautājums

Valsts kompensāciju saņemu sakarā ar:

Respondentam piedāvāti 5 atbilžu varianti:

- 1) vidēja smaguma miesas bojājumiem;
- 2) smagiem miesas bojājumiem;
- 3) aizskartu dzimumneaizskaramību vai tikumību;
- 4) atzīšanu par cilvēku tirdzniecības upuri;
- 5) personas nāvi.

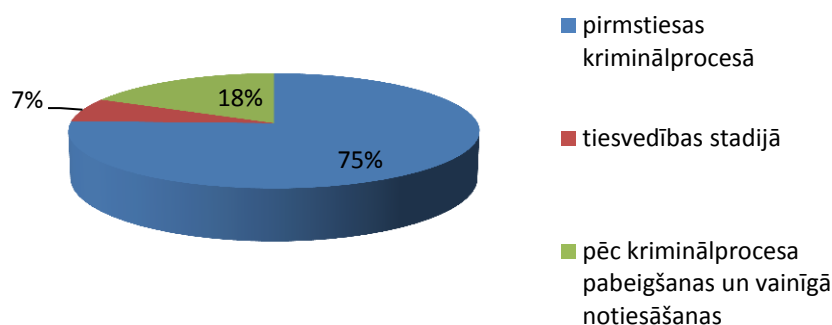
Iegūtie dati liecina, ka respondentu aptaujas sniegšanas aktivitāte proporcionāli atbilst Juridiskās palīdzības administrācijas 2015.gada statistikas datiem, no kuriem konstatējams, ka lielākais pozitīvo lēmumu par valsts kompensācijas izmaksāšanu skaits ir bijis sakarā ar vidēja smaguma miesas bojājumiem, proti, - 301 lēmumi, kā arī sakarā ar iestājušos personas nāvi - 121 lēmumi.

7.jautājums

Kad Jūs saņēmt valsts kompensāciju?

Respondentam piedāvāti 3 atbilžu varianti:

- 1) pirmstiesas kriminālprocesā;
- 2) tiesvedības stadijā;
- 3) pēc kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas.

No apļa diagrammas izriet, ka lielākā daļa respondentu valsts kompensāciju ir saņēmuši pirmstiesas kriminālprocesā, proti, 75% no 136 respondentiem un attiecīgi daudz mazāk tiesvedības stadijā – 7%, savukārt pēc kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas – 18%.

Minētais izskaidrojams ar nepieciešamību saņemt finanšu līdzekļus uzreiz pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas, lai tos attiecīgi izmantotu, piemēram, ārstēšanās, bērnu, u.c. izdevumu segšanai.

Mazāks skaits respondentu valsts kompensāciju pieprasījuši pēc kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas, kas izskaidrojams ar to, ka cietušais kompensāciju par noziedzīgā nodarījuma rezultātā radīto kaitējumu, iespējams, ir saņēmis no vainīgā uzreiz pēc tiesas nolēmuma, kurā cietušajam noteikts atlīdzinājums, spēkā stāšanās un tādēļ nav vērsies Juridiskās palīdzības administrācijā. Protams, arī šādā aspektā nav izslēdzama respondentu nepietiekama informētība par valsts kompensācijas saņemšanas iespēju pirmstiesas kriminālprocesā.

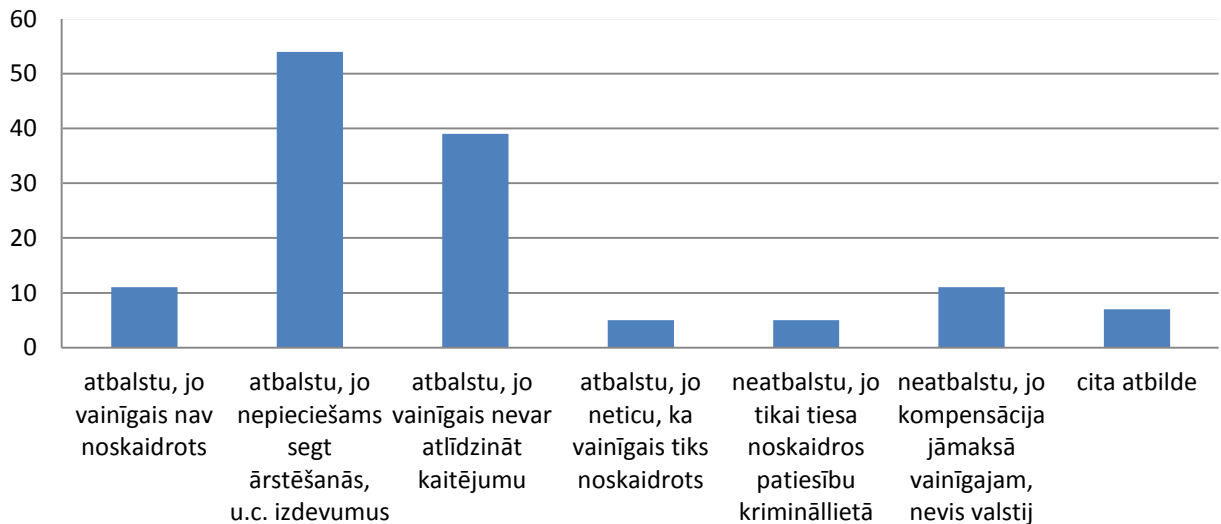
8.jautājums

Kā vērtējat iespēju saņemt valsts kompensāciju pirms kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas?

Respondentam piedāvāti 7 atbilžu varianti:

- 1) atbalstu, jo vainīgais nav noskaidrots;
- 2) atbalstu, jo nepieciešams segt ārstēšanās, u.c. izdevumus;

- 3) atbalstu, jo vainīgais nevar atlīdzināt kaitējumu;
- 4) atbalstu, jo neticu, ka vainīgais tiks noskaidrots;
- 5) neatbalstu, jo tikai tiesa noskaidros patiesību krimināllietā;
- 6) neatbalstu, jo kompensācija jāmaksā vainīgajam, nevis valstij;
- 7) cita atbilde.

No iegūtajiem datiem redzams, ka lielākā daļa respondentu (41%) atbalsta valsts kompensācijas saņemšanu pirms krimināllietas iztiesāšanas, jo nepieciešami finanšu līdzekļi ārstēšanās un citu izdevumu segšanai, bet 30% no respondentiem atbalsta valsts kompensācijas saņemšanu pirms krimināllietas iztiesāšanas, jo vainīgais nevar atlīdzināt nodarīto kaitējumu.

Sniedzot vērtējumu par iespēju saņemt valsts kompensāciju pirms kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas, respondenti pauž uzskatu, ka krimināllietas izmeklēšanas un tiesvedības process ir laikietilpīgs, tādējādi nevar prognozēt, kad kriminālprocess tiks pabeigts, līdz ar to būtiski ir saņemt valsts kompensāciju pirms kriminālprocesa pabeigšanas, turklāt vainīgā persona pirmstiesas kriminālprocesā var netikt noskaidrota.

8% respondentu, lai arī ir vērsušies Juridiskās palīdzības administrācijā ar valsts kompensācijas pieprasījumu, uzskata, ka tomēr atlīdzinājums par noziedzīgā nodarījuma rezultātā radīto kaitējumu ir jāsedz vainīgajam, nevis valstij.

5% respondentu norāda, ka šādu valsts kompensācijas mehānismu neatbalsta, jo valsts kompensācija būtu saņemama tikai pēc vainīgā noskaidrošanas.

Ja atbalstiet, lūdzu, norādiet priekšrocības, saņemot valsts kompensāciju pirms krimināllietas iztiesāšanas

Respondentam piedāvāts brīvs lauks atbildes sniegšanai.

Lielākā daļa respondentu min priekšrocību saņemt valsts kompensāciju pirms krimināllietas iztiesāšanas sakarā ar nepieciešamību savlaicīgi saņemt medicīniskos, juridiskos, u.c. pakalpojumus, kā arī segt citus ar to saistītos izdevumus.

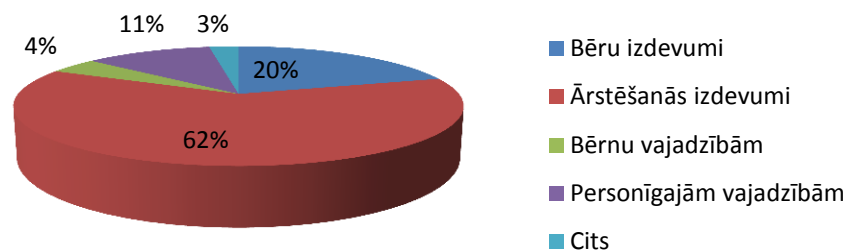
Tāpat cietušie uzskata, ka sakarā ar neprognozējamo tiesvedības procesa norisi, finanšu līdzekļi būtu nepieciešami uzreiz pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas, kā arī cietušie nav pārliecināti, ka vainīgais labprātīgi vai pēc tiesas nolēmuma, kurā cietušajam

noteikts atlīdzinājums, spēkā stāšanās spēš atlīdzināt nodarīto kaitējumu. Atsevišķi respondenti norāda, ka saistībā ar izdarīto noziedzīgo nodarījumu tiem ir zudusi darbspēja, līdz ar to valsts kompensācija nepieciešama ģimenes pamatvajadzību nodrošināšanai. Turklāt atsevišķi cietušie norāda priekšrocību saņemt valsts kompensāciju, paužot gandarījumu par valsts atbalstu šādos gadījumos.

9.jautājums

Kādām vajadzībām Jūs izlietojāt valsts izmaksāto kompensāciju?

Respondentam piedāvāts brīvs lauks atbildes sniegšanai.

No iegūtajiem datiem redzams, ka lielākā daļa respondentu (62%) saņemto valsts kompensāciju izlietojuši ar medicīnas pakalpojumiem saistīto izdevumu segšanai (medikamentu iegādei, operācijas u.c. medicīnisko manipulāciju apmaksai).

20% respondentu, kas valsts kompensāciju saņēmuši sakarā ar personas nāvi, norāda, ka naudas līdzekļi izmantoti bērnu izdevumu segšanai.

11% respondentu valsts kompensāciju izlietojuši dažādām sadzīves vajadzībām, piemēram, apģērba, sadzīves tehnikas iegādei un ģimenes pamatvajadzību nodrošināšanai.

4% no respondentiem kā valsts kompensācijas izlietojuma mērķi norāda bērnu vajadzību nodrošināšanu - psihologa konsultāciju apmaksu, ar izglītības iegūšanu saistīto izdevumu segšanu, apģērba iegādi, u.c.

Atsevišķi respondenti, kas aptaujas anketā norādījuši, ka valsts kompensācija saņemta sakarā ar aizskartu dzimumneaizskaramību, norāda, ka valsts kompensācija izlietota psihologu konsultāciju apmaksai, ceļojumiem. Dažkārt saņemtā valsts kompensācija tiek izlietota parādu segšanai, juridisko pakalpojumu apmaksai.

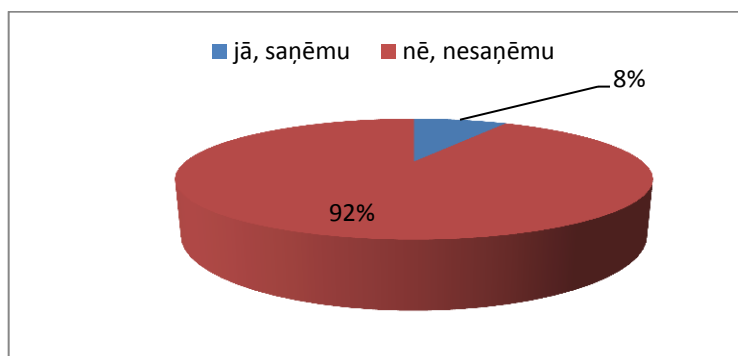
Atsevišķi respondenti nevēlas atklāt valsts kompensācijas izlietojuma mērķi vai arī norāda, ka saņemtā kompensācija līdz šim nav vēl izlietota.

10.jautājums

Vai Jūs saņēmtā kompensāciju par nodarīto kaitējumu arī no vainīgā?

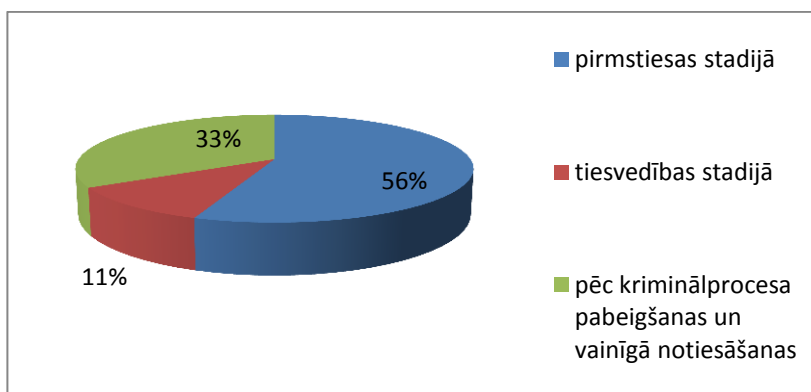
Respondentam piedāvāti 5 atbilžu varianti:

- 1) jā, saņēmu, piedāvājot 3 atbilžu variantus:
 - 1.1.) pirmstiesas stadijā;
 - 1.2.) tiesvedības stadijā;
 - 1.3) pēc kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas;
- 2) nē, nesaņēmu.

No apļa diagrammas redzams, ka lielākā daļa respondentu (92%) kriminālprocesa ietvaros par noziedzīgā nodarījuma rezultātā radīto kaitējumu no vainīgās personas nav saņēmuši atlīdzinājumu.

Respondentiem, kas arī no vainīgā saņēmuši kompensāciju, anketā tika piedāvāti papildu 3 atbilžu varianti, ar iespēju norādīt, kad atlīdzinājums saņemts, proti - pirmstiesas stadijā, tiesvedības stadijā vai pēc kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas.

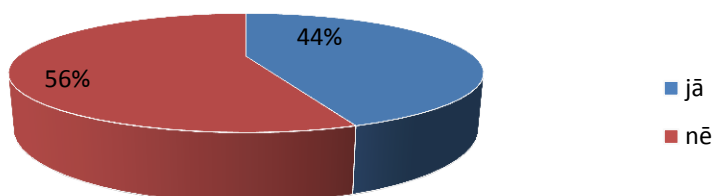
No iegūtajiem datiem redzams, ka procentuāli lielākā daļa respondentu (56%) kompensāciju no vainīgā saņēmuši kriminālprocesā pirmstiesas stadijā, 33% respondentu – pēc kriminālprocesa pabeigšanas un vainīgā notiesāšanas, 11% respondentu – tiesvedības stadijā.

11.jautājums

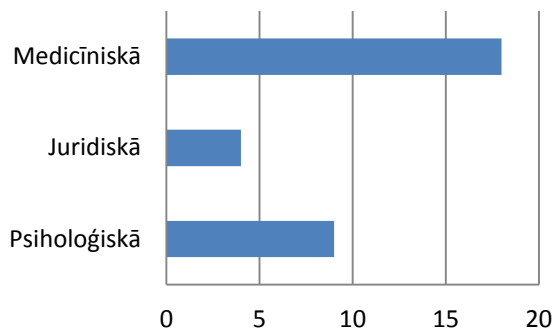
Vai saņēmt cita veida palīdzību (psiholoģisko, juridisko, medicīnisko u.c.) kā noziedzīgā nodarījumā cietušais?

Respondentam piedāvāti 5 atbilžu varianti:

- 1) jā (piedāvājot lauku, kur norādīt palīdzības veidu un tās sniedzēju)
- 2) nē.

44% respondenti norāda, ka papildu valsts kompensācijai ir saņēmuši medicīnisko, psiholoģisko un juridisko palīdzību, kā arī tuvinieku atbalstu. Savukārt 56% respondenti norāda, ka cita veida palīdzību nav saņēmuši.

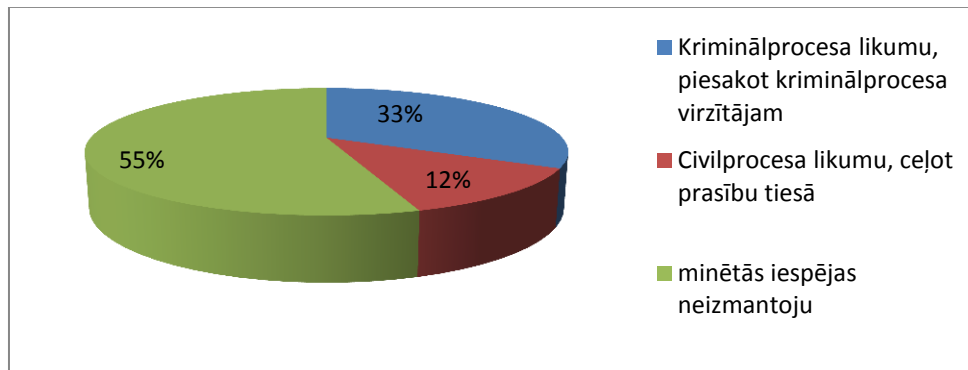

12.jautājums

Vai izmantojāt iespēju pieprasīt papildu kompensāciju saskaņā ar:

Respondentam piedāvāti 3 atbilžu varianti:

- 1) Kriminālprocesa likumu, piesakot kriminālprocesa virzītājam;
- 2) Civilprocesa likumu, ceļot prasību tiesā;
- 3) minētās iespējas neizmantoju.

Kā no apla diagrammas redzams, vairāk nekā puse (55%) respondentu neizmantoja iespēju pieprasīt papildu kompensāciju kriminālprocesuālajā un/vai civilprocesuālajā kārtībā par noziedzīgā nodarījuma rezultātā radīto kaitējumu. Analizējot aptaujas anketās sniegto informāciju, secināms, ka pārsvarā tieši normatīvo aktu nezināšanas dēļ respondenti nav pieprasījuši papildu kompensāciju.

No aptaujas rezultātiem secināms, ka 33% no respondentiem izmantoja iespēju pieprasīt papildu kompensāciju saskaņā ar Kriminālprocesa likumu, piesakot kriminālprocesa virzītājam, bet 12% no respondentiem - saskaņā ar Civilprocesa likumu, ceļot prasību tiesā.

Savukārt daļa respondentu norāda, ka tie nevēlas ne kriminālprocesuālajā, ne civilprocesuālajā kārtībā pieteikt kaitējuma kompensāciju, izvērtējot vainīgā finansiālo stāvokli.

13.jautājums

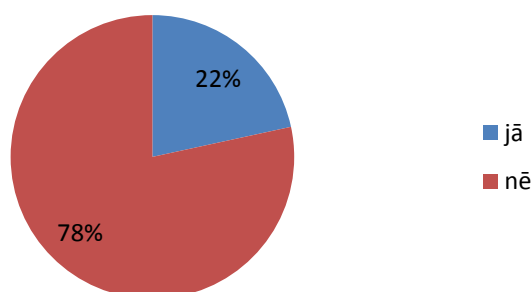
13. Vai esat informēts, ka ar 01.01.2016. darbojas bezmaksas informatīvais tālrunis 116006 „Palīdzības dienests noziegumu upuriem”?

Respondentam piedāvāti 9 atbilžu varianti:

1) jā, esmu informēts, piedāvājot 7 atbilžu variantus:

- 1.1.) interneta resursos;
- 1.2.) no informatīviem bukletiem;
- 1.3.) policijā, prokuratūrā, tiesā;
- 1.4.) no televīzijas;
- 1.5.) no radio;
- 1.6.) no paziņām, radniekiem;
- 1.7.) citā veidā;

2) nē, neesmu informēts.

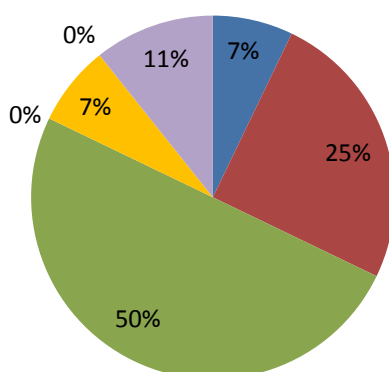

Lielākā daļa no respondentiem (78%) norāda, ka nav informēti par bezmaksas informatīvā tālruņa 116006 „Palīdzības dienests noziegumu upuriem” darbību, bet 22% no respondentiem norāda, ka par to jau ir zinājuši.

No apla diagrammas redzams, ka vairāk kā puse no respondentiem (55%) minēto informāciju ir ieguvuši no procesa virzītājiem. 25% no respondentiem kā informācijas avotu atzīmē informatīvos bukletus, 7% - radio un interneta resursus u.c.

Informācijas avots:

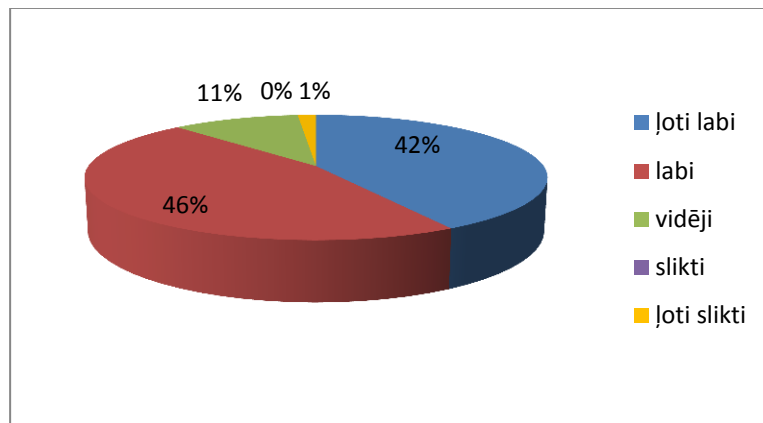
■ interneta resursos	■ no informatīviem bukletiem	■ policijā, prokuratūrā, tiesā
■ no televīzijas	■ no radio	■ no paziņām, radniekiem
■ citā veidā		

14.jautājums**Kā Jūs vērtējat Juridiskās palīdzības administrācijas darbību apmeklētāju pienemšanā un pieprasījumu izskatīšanā?**

Respondentam piedāvāti 4 atbilžu varianti:

- 1) ļoti labi
- 2) labi
- 3) vidēji
- 4) slikti
- 5) ļoti slikti (piedāvājot lauku, kur norādīt iemeslus)

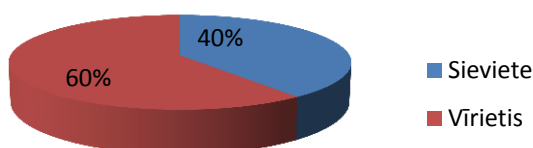

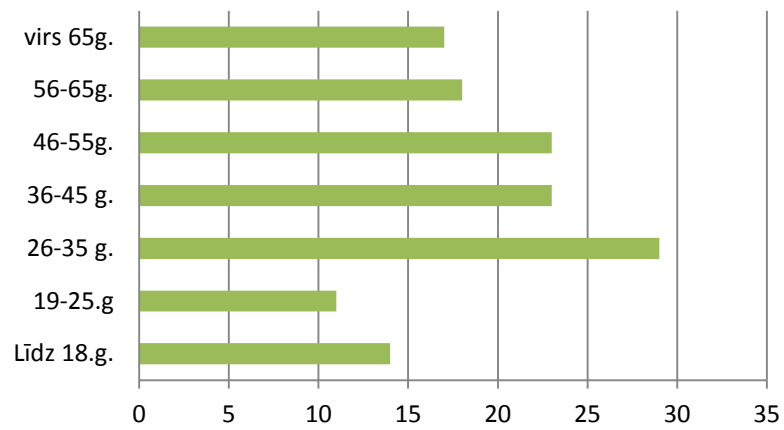
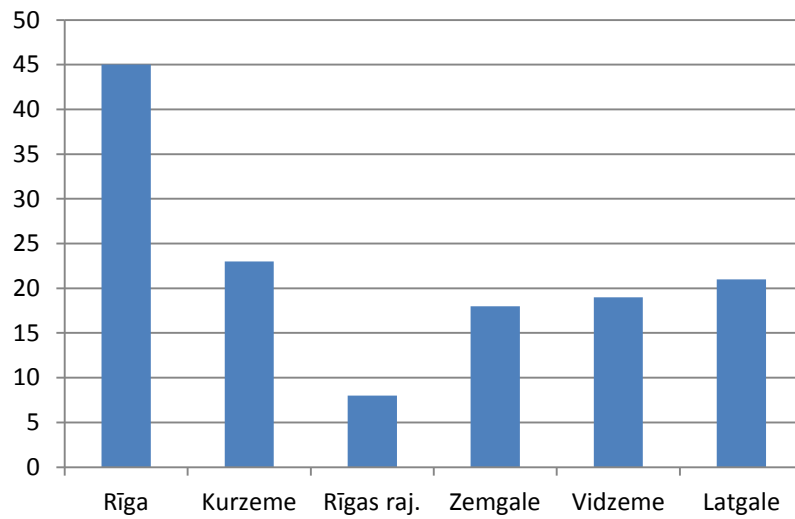
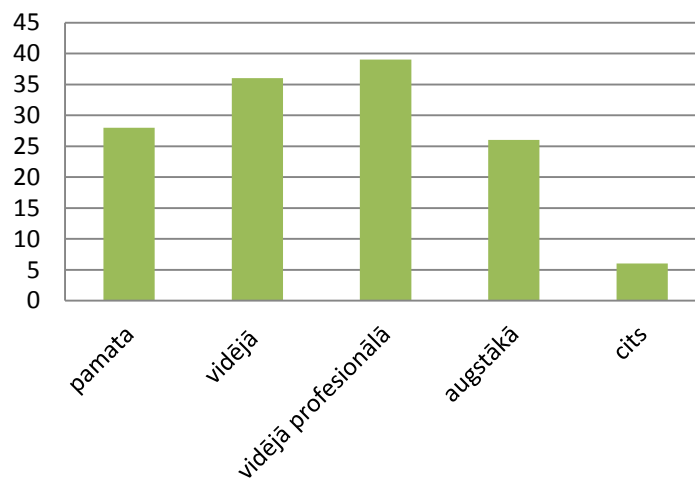
Jautājums par Juridiskās palīdzības administrācijas darbības novērtējumu skatāms kontekstā ar aptaujas anketā iekļauto brīvo lauku, kurā respondentiem tika dota iespēja sniegt ierosinājumus un komentārus. Lielākā daļa respondentu anketās pauž pateicību Juridiskās palīdzības administrācijai par sniegto palīdzību, kas sasaistāms ar apļa diagrammā redzamo rezultātu, proti, respondenti uzskata, ka Juridiskās palīdzības administrācija savu darbu veic ļoti labi un labi, attiecīgi 42% un 46%.

Daļa respondentu uzskata, ka par Juridiskās palīdzības administrācijas sniegtajiem pakalpojumiem valsts kompensāciju cietušajiem jomā netiek sniegta pietiekami plaša informācija pie procesa virzītājiem.

Informācija par respondentu
jeb noziedzīgā nodarījumā cietušo

Dzimums

VecumsDzīvesvietaIzglītība

Nodarbošanās